

Werkgroep Stadswandelingen

1. Inleiding

Op vrijdagavond 17 juni 1977 vond de eerste historische stadswandeling plaats. In de loop van 45 jaar heeft het wandelaanbod, de planning en de inhoud op een natuurlijke manier vorm gekregen. Tot een aantal jaar geleden bestond de werkgroep stadswandelingen uit zeer ervaren gidsen met een schat aan kennis over de geschiedenis van Hoorn. Sommige gidsen waren al twintig jaar actief betrokken bij de vereniging en hadden tevens bestuursfuncties bekleed.

In 2018 stond de werkgroep voor een nieuwe situatie als gevolg van uitstroom van deze ervaren gidsen en een organisatie die nog niet optimaal was toegerust voor de nieuwe instroom. Dit leidde tot een aantal actiepunten.

- Werven en opleiden van nieuwe gidsen.
- Borgen van kennis/informatie in logische eenheden per wandeling.
- Digitaliseren van inhoudelijke informatie in studiegidsen.
- Een duidelijke organisatie inrichting met taakomschrijvingen.

Beleid gaat over doelen en middelen. In hoofdstuk 2 worden de doelen van de werkgroep uitgewerkt, concreet; wat willen we? De hoofdstukken 3 t/m 8 gaan over de middelen waarmee we die doelen bereiken, concreet; hoe doen we dat? Vertrekpunt van deze beleidsuitwerking was de manier waarop de wandelingen tot 2018 werden georganiseerd.

2. Historische rondleidingen

De afdeling Erfgoededucatie verzorgt activiteiten voor inwoners van Hoorn (doelgroep) om draagvlak te creëren voor een zorgvuldige omgang met het erfgoed in Hoorn (missie). Bijvoorbeeld in de vorm van gratis historische rondleidingen. Deze worden verzorgd door vrijwillige gidsen in de werkgroep stadswandelingen.

Wandelaanbod

De historische waarde van Hoorn concentreert zich in en rond de binnenstad. Een eerlijke geografische spreiding van het wandelaanbod borg je door de gehele oppervlakte van de binnenstad volgens een vast schema onder de aandacht te brengen. Dit betekent dat we in cluster 2, 3 en 4 primair voor een bepaald gebied kiezen en daar eventueel een thema aan koppelen. Voorbeeld: De Haven Midden wandeling kan de Bontekoewandeling heten, 3 jaar later; Koeien, Bier en Graan, 6 jaar later; De oudste haven.

Een zomerprogramma bestaat uit vijf standaard wandelingen met om de vijf jaar een extra themawandeling over Vrede & Vrijheid.

Wandelaanbod

Cluster 1 Binnenstad

1. Klooster
2. Zorg
3. Kerken

Cluster 2 Havengebied

1. Haven Midden
2. Haven Oost
3. Haven West

Cluster 3 Tussen de vesten

1. TdV Oost
2. TdV Noord
3. TdV West

Cluster 4 Straten ≈

1. Koepoortsweg/Venenlaan
2. Grote Noord
3. Grote Oost

Cluster 5 Bouwkunst

1. Gevelstenen
2. Architecten
3. Poortjes

Cluster 6 Overig / Thema

1. Vrede en Vrijheid

Wandelplanning

Een systematisch roulerend systeem van rondleidingen doet optimaal recht aan de doelstellingen van de vereniging en geeft duidelijkheid in de werkgroep.

Hiervoor zijn minimaal 16 standaardwandelingen nodig. Uit ieder cluster wordt volgens een vaste volgorde jaarlijks een rondleiding geprogrammeerd. Het blijkt lastig om overlappingen te voorkomen.

Cluster	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
1. Mens & maatschappij	Kloosters	Zorg	Kerken
2. Haven	Haven Midden	Haven Oost	Haven West
3. Tussen de Vesten	TdV Oost; Wallen	TdV Noord; Hofjes	TdV West: N.kerk
4. Straten ≈	Koepoortsweg/Venenlaan	Achterom 't Noord	Grote Oost
5. Bouwkunst	Gevelstenen	Architecten	Poortjes
6. Thema			Vrede & Vr. (5 jaar)

Inhoud

Historische rondleidingen kunnen differentiëren naar doelgroep en functie. De doelgroep van Oud Hoorn bestaat uit inwoners van de gemeente Hoorn met geen, enige of veel voorkennis over de cultuurhistorie van de stad. De primaire functie van de wandelingen is het creëren van draagvlak voor een zorgvuldige omgang met het erfgoed van de stad. Dit uitgangspunt leidt tot de volgende inhoud van onze historische rondleidingen:

Onderwerpen materieel erfgoed

- Het oorspronkelijke landschap
- De stedenbouwkundige ontwikkelingen tot de huidige ruimtelijke indeling.
 - De herkomst van straatnamen
 - Specifieke landschappelijke elementen (b.v. een dijk, wal of gracht)
 - De invloed van economische aspecten op de ruimtelijke indeling (b.v. de aanwezigheid van een markt, poort, beroepsgroep)
 - Algemene geschiedenis van Hoorn m.b.t. stedenbouwkundige ontwikkeling
 - Relevante algemene culturele geschiedenis
- T.a.v. belangrijke historische objecten; huizen, instellingen, poorten e.d.
 - De bouwstijl / architectuur
 - De bouwkundige geschiedenis
 - De functies en bewoners van het object
 - Relevante geschiedenis van Hoorn m.b.t. de aanblik van het object. (b.v. duiding van de gevelsteen)
 - Relevante geschiedenis van Hoorn m.b.t. de functie van het object. (b.v. wezen zorg in Hoorn, vergaderruimte Statencollege)
 - Relevante algemene culturele geschiedenis. (b.v. Opstand, moedernegotie)

Onderwerpen immaterieel erfgoed

- Biografieën van beroemde Horinezen
 - Relevante algemene geschiedenis (b.v. Liorne – fluitschip)
 - Bijzondere gebeurtenissen en anekdotes
 - Het belang van stadsherstel; panden in eigendom van Stichting Monumenten Oud Hoorn
- Bovenstaande onderwerpen en thema's komen in de wandelingen in wisselende verhoudingen aan bod. Voorbeeld; 'Het oorspronkelijke landschap' heeft voor de Kloosterwandeling i.v.m. de gronduitgifte meer relevantie dan voor de Zorgwandeling terwijl ze wel ongeveer hetzelfde gebied bestrijken.

Extra activiteiten

Extra activiteiten dienen aan te sluiten bij de doelstellingen van de vereniging en een meerwaarde te hebben voor de rondleiding of de vereniging;

- Een bezoek aan een historisch object dat aansluit bij het thema.
- Een bezoek aan het verenigingsgebouw aan het einde van één zomeravondwandeling.
- Een karakter dat centraal staat in een themawandeling welke in kostuum kan afroepen, onderweg iets demonstreren of aanbieden.

3. Organisatie

Inrichting

De werkgroep stadswandelingen bestaat idealiter uit ≈ 35 vrijwillige gidsen. Dit aantal is gebaseerd op vijf geprogrammeerde wandelingen per seizoen met een gemiddeld aantal van 220 deelnemers per wandeling en een optimale groepsgrootte per gids van 15 deelnemers.

Om deel uit te kunnen maken van de werkgroep verzorgt een vrijwilliger minimaal twee historische rondleidingen per seizoen.

De organisatie inrichting dient zoveel mogelijk ruimte te bieden aan de ontwikkelingsbehoefte van de vrijwilliger. We werken daarom met een plat organisatie-model, dat is met name succesvol in kleinere

– én vrijwilligers organisaties. Vrijwilligers kunnen binnen de werkgroep flexibel en naar behoefte extra taken naar zich toe trekken. Bijvoorbeeld het coördineren van een geprogrammeerde wandeling.

De wandel coördinator is verantwoordelijk voor de praktische organisatie van een van de geprogrammeerde wandelingen, voor het bijscholen en opleiden van gidsen middels een studiegroep en het interesseren van voldoende gidsen om een geprogrammeerde wandeling te bemensen.

De werkgroep coördinator neemt deel aan het bestuur, is beslissingsbevoegd over- en operationeel verantwoordelijk voor de werkgroep stadswandelingen. De werkgroep coördinator informeert het bestuur d.m.v. tussentijdse verslaglegging of het agenderen van belangrijke thema's in de bestuursvergaderingen. Relevante onderwerpen uit de bestuursvergadering worden meegenomen naar overlegsituaties in de werkgroep.

Beschrijving

De werkgroep stadswandelingen heeft binnen de vereniging relatief weinig contactmomenten. Het is belangrijk dat procedures en taken duidelijk omschreven zijn. Dat geeft rust in de groep en zorgt er voor dat vrijwilligers zo zelfstandig mogelijk kunnen functioneren. Naast deze beleidsuitwerking dragen de volgende beschrijvingen daar aan bij;

- Taakomschrijving gids en de Handleiding gidsvaardigheden
- Taakomschrijving wandelcoördinator
- Taakomschrijving werkgroep coördinator
- Beleid privérondeleidingen
- Promotie stadswandelingen
 - Handleiding sitebeheer activiteiten
 - Handleiding inloggen beeldbank
 - Handleiding publicatie cultuur hoorn
 - Handleiding promotiekaarten

4. Leerinhouden

De leerinhouden staan per gebied/wandeling beschreven in afzonderlijke studiegidsen aangevuld met relevante thema informatie. In het najaarsoverleg wordt het programma van het volgende jaar gecommuniceerd met de gidsengroep. Aansluitend actualiseert de wandel coördinator de leerinhoud van de studiegids. Indien mogelijk wordt de informatie door een ervaren gids gecontroleerd. De werkgroep coördinator heeft de eindredactie over de studiegidsen. Gedurende de winter organiseren de wandelcoördinatoren praktische studiebijeenkomsten in de stad. De actuele studiegids wordt uiterlijk twee weken voorafgaand aan de eerste studiegroep bijeenkomst aan alle gidsen ter beschikking gesteld.

5. Informatiebeheer

Studiegidsen zijn essentieel voor gidsen om het komende programma voor te bereiden. Deze worden gedeeld in Dropbox. De inhoud is actueel/relevant en voor de vrijwilligers toegankelijk door een juiste toekenning van gebruikersrechten.

Middels de Excel sheet 'Seizoenoverzicht' is in één oogopslag te zien welke wandelingen op welk moment met welke wandelcoördinator en gidsen plaatsvinden. Aan het einde van het seizoen geeft dit overzicht een juiste en volledige weergave van het uitgevoerde programma, het aantal gasten per wandeling en het aantal wandelingen per gids. Deze gegevens worden gebruikt voor verslaglegging op de site en aan het bestuur. Om onderlinge vergelijking en competitie te voorkomen, wordt niet geregistreerd hoeveel gasten er per gids meelopen.

6. Detachering

Intern

Vanuit de vereniging wordt af en toe een beroep op de werkgroep gedaan om speciale gebeurtenissen te ondersteunen met een stadswandeling. Bijvoorbeeld bij een jubileum als VOH 100 jaar of Bas Baltus 25 jaar. De coördinator beoordeelt de haalbaarheid van het verzoek. De activiteit mag niet concurreren met de inhoud van - of benodigde gidsen voor de geprogrammeerde wandelingen. T.a.v. de praktische uitvoerbaarheid moeten er minimaal acht objecten in de stad aan het thema te koppelen zijn die op redelijke loopafstand liggen. Zo niet, dan is een lezing of presentatie als medium meer van toepassing. Daarna zijn er twee mogelijkheden;

- De initiator stelt een studiegids samen. Gidsen kunnen daarna op de wandeling intekenen. De initiator houdt de verantwoordelijkheid en zorgt zelfstandig voor de organisatie en uitvoering van het project.
- De initiator werft zelf een aantal gidsen die mee willen helpen het project vorm te geven.

Extern

VOH werkt regelmatig samen met andere organisaties die het behoud van erfgoed nastreven. De gidsengroep wordt b.v. benaderd voor Open Monumentendag; Iedere 2e zaterdag in september zijn gastvrouwen/–heren nodig die globale informatie verstrekken en gidsen met diepgaande kennis over de opengestelde monumenten. Rond juni is duidelijk welke monumenten mee gaan doen en wordt de hulpvraag via de mail in de gidsengroep uitgezet.

Ook anderen maken graag gebruik van onze expertise. Bijvoorbeeld als ondersteuning bij een wijkproject, verzoeken van de gemeenteraad, organisatie van een stadsquiz, etc. De hulpvraag komt binnen bij de werkgroep coördinator. Deze beoordeelt of het doel van de activiteit overeenkomt met de doelstellingen van Oud Hoorn en stuurt de aanvraag eventueel door naar de gidsen. Gidsen nemen zelf contact op met de aanvrager.

7. Promotie

De planning van de rondleidingen met datums en tijden, wordt ieder jaar opnieuw bepaald. De opkomst bij onze activiteiten is daarom volledig afhankelijk van een actieve promotie. Hetzelfde geldt voor de andere diensten binnen de groep Erfgoededucatie; Cursus, Jeugd, Lezingen en Tentoonstellingen. Het doel van de in te zetten middelen is om zoveel mogelijk inwoners van Hoorn te informeren over de rondleidingen. De werkgroep coördinator maakt daarbij gebruik van de volgende media:

- Kwartaalblad
- De site van VOH
- De nieuwsbrief aan de leden VOH
- Promotiekaarten
- Persberichten
- Facebook
- Raambiljetten
- De site van Cultuur Hoorn/ Narrowcasting
- Mooi Hoorn

8. Financiën

Wandelcoördinatoren die materialen willen huren/aanschaffen om hun wandeling luister bij te zetten, leggen hun verzoek neer bij de werkgroep coördinator.

Het bestuur neemt jaarlijks in de begroting een bedrag op om de onkostenvergoedingen, deskundigheidsbevordering, verzekeringen en attenties voor de vrijwilligers te dekken.

Voor iedere vrijwilliger is jaarlijks een bedrag beschikbaar voor een gezamenlijke activiteit. Dit bedrag is niet overdraagbaar. De feestcommissie van de werkgroep bepaalt de inhoud.